

Universitätsbibliothek Wuppertal

Hugonis Grotii De Jure Belli Ac Pacis Libri Tres

Grotius, Hugo

Hagae Comitum, 1680

Cap. II., de indulgentia

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-868](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-868)

De Indulgentia.

Indulgentiam vocamus virtutem voluntatis in eo, qui potestatem habet ad tollendum legis obligationem in personis, factis aut rebus, particularibus aut singularibus, quatenus id fieri potest sine imminutione Justitiæ aut publicæ utilitatis.

Hujus actio vulgo dispensatio, Latine lege solutio vocari potest. nomen autem indulgentiæ à dulcedine deductum videri potest, quia leges omnes, quatenus libertatem impediunt, habent aliquid acerbi, contra iis liberari dulce est.

Dispensationem autem dictam credibile est, quia exemptio à legibus magno temperamento fieri debeat, expensâ hujus legis necessitate, inde qualitate rei positæ.

Differt hæc ab Æquitate multum, quod à viris doctis non rectè negatur: Hæc enim obligationem tollit, Æquitas verò nullam esse legis obligationem declarat.

Quod ut rectè intelligatur, sciendum est, mentem legislatoris dupliciter posse cessare in speciali casu sub verba legis cadente. aut enim cessat ita, ut simul cum casu pugnet, aut sine pugna cessat: subtiliter loquendo, illud vocant cessare contrariè, hoc negative. Prioris sit exemplum: qui hominem occiderit, gladio feriatur, si quis tuendi sui causâ occiderit, mens legislatoris cum casu accipienda, est enim in hoc casu is qui occidit innocens, innocentem autem puniri cum justitia pugnat & cum mente legislatoris. Posterioris exemplum tale: ante annos viginti quinque nemo Magistratum gerat, movet legislatorem, quod Juvenes plerumque destituant prudentia, & autoritas: itaque cessat hæc ratio in juvene cui utrumque adsit; nihil tamen vetat eum æque excludi, si majores sint eique idonei, imò quanquam hunc non aspexit legislator, neque ejus causâ legem laturus fuerat, tamen maluit hunc comprehendere, quam à lege utili abstinere: neque mens legislatoris fuit tantum in imprudentes legem ferre, neque hanc restrictionem passus esset ad legem adscribi, quia oportuisset in singulorum prudentiam anxie inquirere, & ita lex fuisset inutilis. Posteriori igitur legis specie obligatio manet; priore autem illâ, nulla est obligatio, in priore locum habet Æquitas, in posteriore Dispensatio.

Accidit, ut mens legis, aut ratio cesset duobus modis, aut specialiter, quia in hoc aut in illo non invenitur, quod movit legislatorem proprie: aut promiscue, quia talis est legis intentio, ut

ei satisfieri possit, si non in omnibus, at in plerisque observetur: observari autem in plerisque quid poterit, nisi universaliter obligaret? ut, cum omnes excubias agant, non multum refert, utrum pauci ab excubiis eximantur: item, nemo peregrinus Magistratum capiat, nihil enim nocebit unum aut alterum idoneum admittere.

7. Virtus est hæc Indulgentia, & beneficentiæ speciem habet, quia homines onere non omninò necessario sublevet.
8. Habet locum in legibustum divinis tum humanis, nam & Deus ipse in lege suâ quosdam solvit. Excipiendæ sunt leges, quarum mens & ratio in nullo cessant, quales sunt Naturæ prima principia, & quæ inde necessariò fluunt, ut Decalogi præcepta moralia; in his enim Deum unquam dispensare negamus: ac ne tum quidem dispensat, cum Abrahamo immolare Isaacum aut Israelitas res Ægyptiorum præcipit auferre; hoc enim furari non fuit, sed à Domino accipere: lex autem non occidendi, in se exceptionem justæ autoritatis continet. Unde falli eos putamus, qui docent, rationem legis injustos concubitus prohibentis in speciali cessare posse, ideoque & hanc legem dicimus indispensabilem, sicut & legem de non mentiendo, etsi multi contrarium sentiant. Legem autem de indissolubilitate & matrimonii unitate, esse dispensabilem, & à Deo olim dispensatam, in hac te asserimus.
9. Fit autem Dispensatio, per modum (ut diximus) tollendæ obligationis, non in universum, (idem enim esset abrogare legem,) sed particulariter, aut singulariter: unde Dispensationem quidam Privilegium dixere, cum tamen privilegium non à privandâ lege dictum sit, ut illi crediderunt; sed quia lex est non in commune lata, sed in certos homines privatim; ita ut tantundem distent (si Latine loquamur) lex & privilegium, quantum abrogatio & dispensatio.
10. Dispensare, hoc est lege solvere, is solus potest, qui ferendæ abrogandæque legis potestatem habet.
11. Deus igitur in omnibus hanc potestatem habet: in legibus autem Dei & Naturæ, nemo; atque a leo ne in istis quidem legibus, quæ ad Gentium jus primarium pertinent. Iis autem in legibus, quas Deus populo Israëlítico tantum præscripsit, Dispensatio locum habere non potest respectu aliarum gentium, cum nulla sit obligatio.
12. In jure gentium secundario jus est ut dispensetur, quia est de consensu gentium, ut hoc ipsum vix apparere possit.
13. In legibus autem civilibus dispensare est ejus qui summam habet potestatem, & minorum etiam Magistratum, quatenus ferendarum & abrogandarum legum potestatem acceperunt. In domesticis quoque legibus paterfamilias dispensat.

Cum

Cum maximus sit usus Dispensationum circa leges pœnales, 14
sciendum est, in iis delictis, quæ pœnam ex sua natura com-
mensuratum habent, ut est pœna mortis in homicidio deliberato,
Dispensationem justam esse non posse: in alijs autem, quæ na-
turaliter illicita sunt, posse per Dispensationem pœnam alterari,
dum ne æqua proportio & publici exempli ratio negligantur,
tollì autem omnimò non posse: in his autem, quæ sunt civiliter
illicita, catenus in pœnâ posse dispensari, quatenus in ipsis legi-
bus; si scilicet non sint tales, quæ semper, & in omnibus servan-
dæ sint.

An Dispensatio non justa de causa facta, vim habeat, quæri 15.
potest? Distinguendum putamus: aut enim contra jus Naturæ,
Gentium, & Divinum facta est Dispensatio, & vim nullam ha-
bet; non tamen possunt iudices, (vetante loqui, summam in
Republica potestatem habente) jus illud, super quo dispensatum
est exequi; cum vis omnis coactiva à summa potestate pendeat,
neque contra ejus voluntatem debeat exerceri: Aut verò contra
jus Civile & domesticum; & valere credimus Dispensationem
non juste factam. Sicut enim lex, quamvis utilis, non obligat,
nisi lata sit; ita etiam non obligat, quam legislator solvit. perinde
enim est, ac si cum exceptione lata esset. neque tamen eos pecca-
re negamus, qui Principem inducunt aut orant, ut ipsorum aut
aliena causa Dispensationem non justam faciat.

Observandum est, in his legibus quæ in solius legislatoris utili- 16.
tatem latæ sunt, pura de rebus ipsi proprijs, Dispensationem ju-
stam esse sine ulla causa. facit enim hanc non ut legislator, sed ut
Dominus; ideoque hæc non Dispensatio sed Donatio est quædam.
talis est multis in locis venationum permissio, confiscationum re-
demptio, & similia.

CAP. III.

De Facilitate.

Facilitas virtus est voluntatis, prona ad remittendum jus 17.
sibi competens, pacis aut humanitatis causa. ducta autem
videtur metaphora ab eo genere materiæ, quod opifici
cedit & durum se non præbet: unde & homines juri suo non
rigide inhærentes, sed aliquantum cedentes, faciles dici cœpe-
runt.

Hæc cuivis competit, qui alterum sibi ex contractu aut delicto 2.
obligatum habet; maximè autem versatur circa leges, longius ab
æquitate naturali recedentes, qualis est de jure belli, de præscri-
ptionibus, de jure commissi & similibus.